

כֵּן יָקוּם!
(חתימת המלכות).

ספר שמיני.

עַל גִּזְלָה וְנוֹזֵקִין

ובו הקדמה ושני שערים.

הקדמה.

איזה מונחים מהפיקה.

881. גִּזְלָה היא תפיסת נכסי אחר ונטילתם שלא ברשות.
גזלה (ע'צב).
- התופס קרוי גִּזְלָן.
גולן (ע'צב).
- הנכסים — גִּזְלָה.
גולה (מ'צ'צוב).
- והבעלים — נגזל.
נגול (מ'ע'צוב מנה).
882. שְׁוִי-רְקִיּוֹם-וְעוֹמֵד פְּרוּשׁוֹ שְׁוִיּוֹם שֶׁל בְּנִינִים אוֹ עֲצִים כְּשֶׁהֵם מְחֻבְּרִים לְקִרְקַע וְעוֹמְדִים בְּמִקוֹמָם. שְׁמִים תְּחִילָה אֶת הַקִּרְקַע עַל בְּנִינָה וְעֲצִיָּה וְשִׁמִּים אוֹתָהּ שׁוֹב פְּנוּיָה מִבְּנִינִים וְעֲצִים, וְהִפְרַשׁ שְׁבִין שְׁתֵּי הַשּׁוֹמֵת הוּא שְׁוִי-רְקִיּוֹם שֶׁל הַבְּנִינִים וְהַעֲצִים.
שווי הקיים-ועומד (קאימאן קימת).
883. שְׁוִי-הַבְּנוּי הוּא שְׁוִי-רְקִיּוֹם-וְעוֹמֵד שֶׁל בְּנִין.
שווי הבנוי (מבניאן קימת).
884. שְׁוִי-הַהֲרוּם הוּא שְׁוִיּוֹם שֶׁל שְׁבָרֵי בְּנִין וְעֲצִים עֲקוּרִים לְאַחַר הַהֲרִיסָה וְהַעֲקִירָה.
שווי ההרום (מקלועאן קימת).
885. שְׁוִי-הַרְאוּ-לִיהֶרֶם הוּא שְׁוִי-הַהֲרוּם לְאַחַר נִכְרֵי שְׁכַר הַהֲרִיסָה וְהַעֲקִירָה.
שווי הראוי-ליהרם (מסתחק אלקלע).
886. פַּחַת-קִרְקַע הוּא הַפְּרַשׁ שְׁבִין שְׁוִי שְׁכַר הַקִּרְקַע לְפָנֵי הַזְרִיעָה וְלְאַחַר זְרִיעָתָהּ.
פחת-קרקע (נקצאן ארצ').
887. הַיּוֹק-בִּידִים הוּא הַיּוֹק שֶׁמִּזִּיק הָאָדָם בִּידָיו עֲצֵמוֹ. קוֹרְאִים לָאָדָם זֶה מְזִיק.
היוק-בידים (מבאשרת אתלאף).
מוזיק (פ'אעל מבאשר).
888. גֵּרָם-בְּנוֹזֵקִין פְּרוּשׁוֹ לֵהִיּוֹת גֵּרָם לְנוֹק, כְּלוּמַר, לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה בַדְּבַר זֶה גֵּרָם אַחֲרָיו בְּדֶרֶךְ הַטֵּבַע נוֹק לְדַבֵּר אַחֵר. אָדָם זֶה קְרוּי גֵּרָם-לְנוֹק.
גרם-בנוזקין (מסבבאן אתלאף).
גורם-לנוק (מחסבב).
- כְּגוֹן הַמִּנְתֵּק חֶבֶל, וּבִקְצָהּ נִבְרַשְׁתָּ. הוּאִיל וְנִתְיַקַּת הַחֶבֶל גּוֹרֶדֶת אַחֲרֶיהָ אֶת נְפִילַת הַנִּבְרַשְׁתָּ וְשִׁבִירָתָהּ, נִמְצָא שֶׁהַמִּנְתֵּק מִפְסִיד אֶת הַחֶבֶל בְּפוּעַל וְאֶת הַנִּבְרַשְׁתָּ עַל יְדֵי גֵרָם.

⁽¹⁾ עיני: עירית חיפה נ- חורי — C. A. 88/30 1 P.L.R. 724

הוא הדין באדם שנקב נקב בנאד שמן. הרי אָבַד את הנאד בידים ואת השמן על ידי גרם.

889. אִזְרָרָה הִיא עֵצָה וְהִתְרָאָה לְקַדֵּם פְּנֵי הַנּוֹק. אִזְרָרָה (תקדם).

שער ראשון.

על הגזלה

ובו שלשה פרקים.

פרק ראשון.

דיני גזלה.

890. נכסים גזולים שהם קיימים, יש להחזירם ולמסרם בעין לבעליהם במקום הגזלה.

ובעלים שפגעו בגזולן בעיר אחרת, והגזלה בידו, הרשות בידם: רצו — דורשים ממנו את דבר הגזלה בִּרְבֵּמְקוֹם, ואם רצו שימסרו הנכסים במקום הגזלה, הרי טורח המסירה והוצאות ההולכה על הגזולן.

891. כשם שאם אבד הגזולן את הגזלה, חייב בנזקה, כך אם נאנסו הנכסים או אבדו מאליהם, בין בפשיעה ובין שלא בפשיעה, חייב באחריותם, והרי אם היו הנכסים הגזולים מסוג הדברים שאינם דומים, חייב הוא לשלם דמיהם כשעת הגזלה ובמקום הגזלה. ואם היו הנכסים הגזולים מסוג הדומים, נותן דוגמתם.

892. גזולן שהחזיר את הגזלה בעינה, ומסרה לבעליה במקום הגזלה, נפטר מאחריותו.

893. גזולן שהניח את הגזלה בפני הבעלים באופן שאפשר להם להחזיק בה, הרי אם לא נטלוה, יצא הגזולן ידי חובת החזרה. אבל אם נאנסה הגזלה, והניח הגזולן את דמיה בפני הבעלים, לא נפטר מאחריות כל עוד לא נטלוה הבעלים.

894. גזולן שמסר את הגזלה עצמה לבעלים במקום סכנה, רשאים הם שלא לקבלה, ובכגון זה לא נפטר הגזולן מאחריותו.

895. נאנסה הגזלה ברשות הגזולן, ושלח את דמיה לנגזל, ולא קבל, על הגזולן לפנות אל השופט למען יצוה על הנגזל לקבלם.

896. היה הנגזל קטן, והחזיר לו הגולן את הגזלה, הרי אם הוא קטן-מבחינת המזכר לשמור את נכסיו, ההחזרה שלמה, ואם לאו — אין ההחזרה שלמה.
 המחזיר הגזלה לקטן-נגזל.
897. גזלה שנשחנתה בידי הגולן, כגון פירות ונתיבשו, הרשות ביד הנגזל: רצה — דורש את הגזלה עצמה, רצה — דורש דמיה.
 גזלה שנשחנתה.
898. גולן ששנה איזה סגולות מסגולות הגזלה, מתוך הוצאות שהוציא עליה והשביקה, הרשות ביד הנגזל: רצה — דורש דמיה, רצה — משלם את דמי השבת, דורש את הגזלה עצמה.
 גולן שהשביח את הגזלה.
- כיצד? הגולל בגד וצָבָעו, הרשות ביד הנגזל: רצה — נוטל דמיו, רצה — משלם את שבח הצבע ודורש מיד הגולן את הבגד עצמו.
899. גולן ששנה את הגזלה שנוי שיש עמו שנוי השם, קנאה בשנוי, ומשלם דמיה.
 שנוי הגזלה.
- כיצד? גזל חטים וטחנם קמח, חייב באחריותו, וקנה את הקמח, וכן הגולל חטים זורע בהם שדהו, הרי הוא חייב בדמי החטים, והתבואה שלו.
900. גזלה שהזולה לאחר הגזלה, אין הנגזל יכול לסרב לקבלה ולדרוש את שווייה כשעת הגזלה.
 דבר הגזלה שהזולה או שפחתה מהמת שמוש.
- אבל גזלה שפחתה מדמיה מחמת שמוש הגולן בה — חייב, כיצד? בהמה גזולה שכחשה, חייב, הגולן בפחת דמיה.
 וכן בגדים גזולים שנקרעו ופחתו מדמיהם, הרי אם היה הפחת קטן, כלומר, שלא עלה כדי רבע דמיהם, משלם את דמי הפחת. ואם היה הפחת גדול, כלומר, אם עלה כדי רבע דמיהם או יותר, הרשות ביד הנגזל: רצה — דורש מיד הגולן את דמי הפחת, רצה — דורש את דמיהם כולם, ומניח את הגזלה ביד הגולן.
901. מצב הדומה לגזלה לענין שלילת הבעלות, הרי זה כמין גזלה, כגון שומר שכפר בפקדון, דינו כדין גולן; ואם גאנס הפקדון ברשותו, חייב הוא בדמיו, אף אם לא פשע.
902. קנינו של אדם שנפקע מאליו מרשותו על איזה דרך שהוא, כגון שנעקרה גבעה עם גן שעליה ונפלה על גבי גן אחר שבבקעה, הרי הפחות בשוויון הולך אחר המרובה ממנו, כלומר, בעל הרכוש ששוויו יותר חייב לשלם את דמי הפחות בשוויון, והרי הוא קונה אותו המקום.
- כיצד? הרי שהיה שוויון של הגן העליון חמש מאות גרש ושל התחתון אלף גרש, נתון השני לראשון חמש מאות גרש, וקונה את מקום הגן.
 הוא הדין בפנינה שווה חמשים גרש שבלעֶתָה תרנגולת שווה חמשה גרשים, משלם בעל הפנינה חמשה גרשים, ונוטל את התרנגולת.

903. תוספת הגזלה לנגזל, ואם אָפֵד הגזלן את התוספת, — חייב. החוספת לנגזל.
 כיצד? חלב הבהמה וולדותיה שנולדו לה ברשות הגזלן, ופירות הגזל שגדלו ברשותו שאבדם הגזלן, — חייב בדמיהם.
 הוא הדין בגזל כוורות על הדבורים שבהן, הרי כשבא הנגזל לדרוש את הכוורות עם הדבורים, נוטל הוא גם את הדבש שנוצר ברשות הגזלן.
 904. דבורים שחננו בגן, דבשם לבעל הגן, וכל המאבדו משלם דמיו. דבש דבורים למי?

פרק שני.

על גזלת נחלאות.

905. היתה הגזלה מסוג הנחלאות, חייב הגזלן להחזירה לבעליה בלי כל שנוי או פחת, ואם פחתה הגזלה בדמיה מחמת פשיעתו של הגזלן, חייב הוא בפחת דמיה.
 כיצד? מי שגזל בית וסתר חלק ממנו, או שקלקלו מתוך שדר בו, ופחת הבית מדמיו, הרי הוא חייב בדמי הפחת.
 הוא הדין בבית גזול שעלה באש שהדליק בו הגזלן, הרי הוא חייב בנזקו.
 906. היתה הגזלה קרקע, ובנה עליה הגזלן בנינים או שנטע בה עצים, מצוים עליו לסתורם או לעקורם, ולהחזיר את הקרקע, ואם יש בסתירת הבתים או בעקירת העצים משום נזק לקרקע, יכול הנגזל לשלם את שוים כשהם עומדים ליהרס ולהעקר, ולהניחם עומדים במקומם.
 אבל אם שווים של הבנינים או העצים הוא יתר על שווי הקרקע, ונבנו או נוטעו מתוך זכות משוערת מדומה, משלם בעל הבנינים והעצים את דמי הקרקע, וקונה את הקרקע.
 כיצד? מי שנפל לו מגרש בירושה ובנה עליו בנין שהוצאותיו יתירות על דמי המגרש, ונמצא עורר שהוכחה זכותו על המגרש, הרי מי שבנה את הבנין משלם את דמי המגרש, וקונה אותו לעצמו.⁽¹⁾
 907. הגזול שדה זרעה, הרי בעל השדה כשהוא בא לדרוש את שדהו, גובה מאת הגזלן גם את דמי פחת הקרקע שנגרם על ידי הזריעה.
 וכן אחד השותפים שזרע לבדו את הקרקע המשותפת שלא מדעת חברה, הרי כשבא שותפו לדרוש את חלקו בקרקע המשותפת, גובה הוא גם את חלקו בפחת הקרקע שנגרם על ידי הזריעה.

גזל קרקע ובנה או נטע עליה.

מי שבנה מתוך זכות מדומה.

פחת קרקע בזריעת השדה הגזולה.

⁽¹⁾ עיין: אלתם ג. אלקאחי — L. A. 71/26 1 Rot. 22

בלום ג. קלמי — L. A. 72/28 1 Rot. 23

נצר ג. סינדיק דג'אני — L. A. 56/30 1 Rot. 25

שלכי ג. נאבולסי — L. A. 23/32 1 Rot. 27

אסמאר ג. שאמי — L. A. 16/32 1 P.L.R. 767

ג'ורג' ג. והבה — C. A. 68/40 7 P.L.R. 224

908. בעלים שהפקיעו את הקרקע מיד הגולן לאחר שחרש אותה, אין גולן שחרש שדה גזולה.

הגולן יכול לדרוש את שכר החרישה.

909. מי שהחזיק במגרש רעהו והניח בו את זבלו או דבר אחר, כופים גולן קרקע והניח בה זבלו.

פרק שלישי.

הגזול את הגולן.

הגזול את הגולן.

910. הגזול את הגולן, דינו כגולן.

לפיכך, מי שגזל את הגזולה מיד הגולן, ונאנסה או אבדה בידו, הרשות ביד הגזול: רצה — גובה את דמיה מיד הגולן הראשון, רצה — גובה מאת הגולן השני.

א, אם רצה, נוטל חלק מדמי הגזולה מהאחד וחלק מהשני, והגולן הראשון שנתחייב לשלם את הנזק, חוזר ותובע את הגולן השני, ואילו הגולן השני ששלם את הנזק אינו יכול להיות חוזר ותובע את הגולן הראשון.

911. גולן שני שהחזיר את הגזולה לגולן ראשון, לא נפטר אלא הוא שהחזיר לראשון, או לבעלים.

שער שני.
על נזיקין¹
 ובו ארבעה פרקים.

פרק ראשון
על היזק-בידים.

912. מי שהשחית את נכסי חברו, בין שהם נמצאים ברשותו או ברשות המזיק חייב. מִי־שנאמן־עליו, במזיד או בשגגה — חייב בנזקם. אבל נכסים גזולים שברשות הגולן, הרשות בידי הנגול: רצה — גובה את דמי הנזק מאת הגולן, וחוזר האחרון וגובה מאת המזיק; רצה — גובה את

¹ עיין: רוזנברג נ. זידאן — C. A. 2/27 1 P.L.R. 229. עירית חיפה נ. חורי, לעיל.

האסטרטגיה היונית נ. טורפאשוילי — C. A. 128/34 2 P.L.R. 451.

היועץ המשפטי נ. כלום — C. A. 18/39 6 P.L.R. 247.

שרמן נ. דוביץ — C. A. 113/40 7 P.L.R. 363.

היועץ המשפטי נ. ברנשטיין — C. A. 146/40 7 P.L.R. 382.

דמי הנזק מהמוזק. ובכגון זה אין האחרון יכול לחזור ולגבות את דמי הנזק מיד הגולן.⁽¹⁾

913. מי שהחלקה רגלו ונפל על נכסי אחר, והשחיתם — חייב.⁽²⁾

המוזק בשוגג.
המוזק נכסים
וסבור שהם
שלו.

914. מי שהשחית נכסי חברו, והיה סבור שהם שלו — חייב.

המוזק בגדי
חברו, וקרעם.

915. מי שמשך את בגדי חברו וקרעם, חייב בדמיהם. אבל אם נסה ללבשם, ומשכום בעליהם ונקרעו, אינו חייב אלא במחצית דמיהם.

וכן מי שישב על כנפות בגדי אחר, ולא ידע בזה חברו, ומתוך שעמד לקום נקרעו הבגדים, אין הלה חייב אלא בהצי דמיהם.

916. קטן שהשחית נכסי אחר, גובים את הנזק מנכסיו, ואם אין לו

קטן שהזיק.

נכסים, מתכים לו לכשירחיב, ואין לגבות את הנזק מאפוטרופסו.

נזק שהביא
לידי פחת.

917. מי שהזיק נכסי חברו והפחיתם מדמיהם, חייב בפחת דמיהם.

918. מי שהרס שלא כדין את נחלת רעהו, כגון בית או חנות, הברירה

ההורס נחלת
רעהו, במה
חייב?

ביד הניזוק: רצה — מניח את שברי הבנין למהרס, וגובה מאת המזיק את שווי הבנין כשהוא בנוי; רצה — מנכה את דמי שברי הבנין משווי כשהוא בנוי, וגובה את שאר הדמים, ונוטל את שברי הבנין לעצמו.

אבל אם הקים המזיק את הבנין כבתחלה — פטור.

919. הסותר בית חברו שלא ברשות בעלים מחמת דליקה שפרצה באותו

הסותר בית
מחמת דליקה.

רובע, ונפסקה הדליקה, הרי אם מדעת הקרשות סתר — פטור, ואם לאו — חייב.

920. הכורת עצים שבגן רעהו שלא ברשות, הברירה ביד הניזוק: רצה —

הכורת עצים
שלא ברשות.

נוטל שווים כשהם קיימים ועומדים, ונותן את העצים הכרותים לכורת; רצה — מנכה משווי העצים כשהם קיימים ועומדים את שווים כשהם כרותים, ונוטל את שאר דמיהם יחד עם העצים הכרותים.

כיצד? הרי שהיה שוויו של גן על עציו הקיימים ועומדים עשרת אלפים גרש, ושוויו בלא עצים חמשת אלפים גרש, ודמי העצים הכרותים אלפים גרש, הרשות ביד בעל הגן: רצה — מניח את העצים הכרותים לכורת, ונוטל חמשת אלפים גרש; רצה — נוטל לעצמו את העצים הכרותים נוסף על שלשת אלפים הגרש.

921. אין אדם רשאי לגזול את חברו מחמת שנגזל.

הגזול מחמת
שנגזל.

כיצד? מי שהשחית את נכסי חברו, ובא זה ונהג מדה כנגד מדה, והשחית את נכסי הראשון — שניהם חייבים.

וכן אם השחית בן השבט את נכסי אדם משבט זה, ובא האחרון והשחית נכסיו של אחר מבני השבט הלו, חייב כל אחד מהם בנזק הנכסים שהשחית. וכן מי שרמוהו, וקבל מטבע פסולה, אינו רשאי להעבירה ליד אחר.

⁽¹⁾ עיין: עירית חיפה נ. חורי, לעיל.

⁽²⁾ עיין: רוזנברג נ. זיידאן, לעיל.

פרק שני.

על גרם בנוזיקין.

922. מי שגרם להשחית נכסי חברו או להפחיתם מדמיהם, כלומר, אם חובת הגורם לנזק. היה במעשהו כדי סבה להשחתת החפץ או להפחתת שוויו — חייב. כיצד? מי שהחזיק בכגדי אחר בשעת ריבם, ונפל דבר מאותו אדם ונשחת או הוזק, המחזיק חייב. וכן מי שסכר את מי גן חברו או את מי שדהו שלא ברשות, ונתיבשו התבואה והנטיעות ונחרבו, או אם עברו המים את שפות הסכר, ושטפו את שדותיו והשחיתו את תבואתו, הסוכר חייב. הוא הדין במי שפתח רפת רעהו, ויצאה מתוכה הבהמה ואבדה, או שפתח את הכלוב, ופרחה הצפור — חייב.⁽¹⁾

923. מי שנבעתה מפניו בהמת חברו וברחה זאבדה — פטור. אבל אם התכוון להבעיתה — חייב. וכן איש יודע ציד שירה ברובהו בציד, ונבעתה בהמת רעהו מקול היריה, ונפלה כשהיא בורחת, ונהרגה או ששברה רגלה — פטור. אבל אם ירה ברובהו והתכוון להבעית את הבהמה — חייב.

924. אין חייבים על הגרם, כמבואר לעיל, אלא אם כן היתה עמו פשיעה. כלומר, אין לחייב את הגורם בנזק אלא אם כן עבר, ועשה מעשה שלא כדין שגרם לנזק. כיצד? החופר בור ברשות הרבים שלא מדעת הקרשות, ונפלה לתוכו בהמת אחר, ונהרגה — חייב. אבל בהמה שנפלה לתוך בור שחפר אחר ברשותו — פטור.⁽²⁾

925. מי שעשה מעשה שיש בו משום גרם להשחתת דבר, הרי אם קודם להשחתת אירע בינתים איזה מעשה ברצון, כלומר, אם קדם אחר והשחית את החפץ בידים, אינו חייב אלא המזיק בידים שעשה מעשהו ברצון.

פרק שלישי.

על דברים הנעשים ברשות הרבים.

926. הפל יש להם זכות דרך ברשות הרבים, והוא שלא יפגע השלום. זכות היחיד ברשות הרבים. כלומר, זכותו של אדם מוגבלת בתנאי שלא יזיק. לאחר במקום שאפשר לו להמנע מזה.

⁽¹⁾ עיין: עירית חיפה נ. חורי; האפאטריארכיה היונית נ. טורפאשולי, לעיל.

⁽²⁾ עיין: עירית חיפה נ. חורי.

כיצד? משא שנפל מעל גבי הכתף והשחית נכסי אחר. הפתף חייב.
וכן נפח שרקע ברזל ברשותו, ויצא גץ ושרף את בגדיו של אחד העוברים
ברשות הרבים, הנפח חייב.¹)

927. אין אדם רשאי לקבוע לו מושב למקח-וממכר ברשות הרבים אלא
מדעת הרשות וכן לא יוכל להניח או להקים שם דבר שלא ברשות. עבר, ועשה,
הרי הוא חייב בנזקים שגרם.
לפיכך מי שהניח קרשים או אבנים ברשות הרבים, ודרכה עליהם בהמת
חברו, ונתקלה בהם ונהרגה — חייב.
הוא הדין במי ששפך ברשות הרבים נוזל מחליק, כגון שמן, והוחלקה
בהמת חברו ונהרגה — חייב בנזקה.

אין לקבוע
מושב ברשות
הרבים.

928. מי שנפל כתלו, ונגרם נזק לאחר — פטור מנזק.
אבל אם היה הכותל נוטה לנפול, והזהירו אדם לאמור: „סתור את כתלך
זה“, והיתה לו שהות כדי סתירה ולא סתר — חייב.
הוא שיהא המזהיר ברשות לאזהרה. והרי אם נפל הכותל על בית שכנו,
הצריכו שיהא המזהיר אחד מגרי הבית, ואין אזהרת זר הבא מן החוץ מועילה.
ואם נפל הכותל לתוך סימטא, צריך שתהא לו למזהיר זכות דרך
באותה סימטא.

כותל שנפל
לאחר אזהרה.

מי מזהיר?

ואם נפל הכותל לתוך רשות הרבים, אזהרת כל אדם — אזהרה.

פרק רביעי.

על נזקי בעלי חיים.

929. אין הבעלים חייבים בנזק שהויקה הבהמה מאליה.
אבל אם ראו הבעלים את בהמתם מויקה, ולא עצרו בה — חייבים.
זכן בעל חיים המועד להזיק, כגון שור מועד וכלב נושך שהתרה אחד
מאנשי הרובע או הכפר בבעליו לסגרה, ועזבוהו לנפשו, והזיק בהמת אחר או
את נכסיו, הבעלים חייבים.

נזקי בעלי חיים.

930. אין בעל הבהמה חייב על נזקי בהמתו שהזיקה בתוך רשותו מתוך
שהניעה ברגליה הקדמיות או בראשה או שכשכשה בזנבה או שבעטה ברגליה
האחוריות, בין שרכב עליה אותה שעה, או לא.

נזקי הבהמה
בתוך רשות
בעלים.

931. מי שהכניס בהמתו לרשות חברו, הרי אם ברשות הכניסה, רואים
אותה כאילו היא ברשות בעליה, ואין בעליה חייבים על נזקי בהמתם בכגון
כל המשלים האמורים בסעיף הקודם.

ברשות חברו.

¹ עיין עירית חיפה ג. חורי, לעיל.

אבל המכניס את בהמתו שלא ברשות. בין שהוא רכוב עליה ובין שהוא מנהיג בה או מושך אותה, או שלא היה עמה כלל, הרי הוא חייב בגזיקה מכל מקום.
ואולם אם ברחו בהמה ונכנסה מאליה לרשות אחר והזיקה, אין בעליה חייבים.

הרוכב ברשות הרבים אימתי חייב?

932. הכל רשאים לעבור עם בהמתם ברשות הרבים. לפיכך, כל הרוכב ברשות הרבים פטור מנזק שאי אפשר לו להשמר ממנו מראש.

כיצד? בהמה שהעלתה אבק או רפש ברגליה ולכלכה בגדים דרך הלוכה, או שבעטה ברגליה האחוריות, או שכשכשה בזנבה, והזיקה — פטורים. אבל כל נזק שהגיע על ידי פגיעתה, או מתוך שנגפה ברגליה הקדמיות או הדפה בראשה, חייבים בו בעליה.⁽¹⁾

המושך והמנהיג הרכוב.

933. המושך והמנהיג בהמה ברשות הרבים, דינו כדין רוכב. כלומר, אין אלה חייבים אלא באותם הנזקים שחייב בהם הרוכב.⁽¹⁾

הקושר בהמה ברשות הרבים.

934. אין אדם רשאי להעמיד את בהמתו או לקשרה ברשות הרבים. לפיכך, מי שהעמיד את בהמתו ברשות הרבים חייב על כל נזקה שהזיקה מתוך שנגפה ברגליה הקדמיות או שבעטה ברגליה האחוריות, או באפן אחר שהוא יצאו מכלל זה מקומות המיוחדים והקבועים לחניית בהמות, כגון שוק הסוסים או מקומות המיועדים להשכרת סוסים.

העוזב בהמתו לנפשה.

935. מי שעזב את בהמתו לנפשה ברשות הרבים, הרי הוא חייב על כל נזיקה.

אחריות הרכוב.

936. בהמה שרכוב עליה אדם שדרכה על גבי חפץ והשחיתה אותו, בין שדרכה ברגליה הקדמיות, או האחוריות, בין בתוך רשותו ובין ברשות הרבים, רואים את הרכוב כמזיק בידים, והרי הוא חייב מכל מקום.

רוכב שלא יכול לכבש את סוסו.

937. סוס שהוציא את רכשו מפיו, ולא יכול היה הרוכב לכבשו, והזיק — פטור.⁽¹⁾

הקושר בהמתו ברשותו ובא אחר וקשר בהמתו גם הוא.

938. מי שקשר בהמתו בתוך רשותו, ובא אחר וקשר שמה גם הוא את בהמתו שלא ברשות, ובעטה בהמת בעל המקום בבהמת השני והרגתה, אין אחריות לנזק.

ואם הרגה בהמת השני את בהמת בעל המקום, חייבים בעליה.

(1) עיין: רוננברג נ. זיידאן, לעיל.

מגילה. גזלה וזיוקן. שער ב'.

939. שנים שהיו רשאים לקשור בהמתם במקום אחד, וקשרו שם את בהמותיהם, והרגה האחת את השניה — פטורים.
כיצד? שנים שהיו שותפים בפונדק אחד שקשרו בהמותיהם במקום אחד, והרגה בהמת האחד את בהמת השני — אין אחריות לזק.

שנים שקשרו בהמותיהם במקום שהיו רשאים לכך.

940. שנים שקשרו בהמותיהם במקום שאינם רשאים לקשרן, הרי אם בהמת זה שקדם הרגה את בהמת השני — פטור מנזק.

במקום שאינם רשאים.

ואם בהמת זה שקשר באחרונה הרגה את בהמת הראשון — חייב בנזק.

מאמר המלכות: 23 לחודש רביע אלול, שנת 1269.

אחמד ג'ודת

עמר הלוצי

כמונה על הדרשות

אמן התשובות

סיד הליל

סיד הליל

קאצי קושטא

חבר פועצת המשפטים

סיף-אל-דין

אחמד חלמי

סחף עובנות אנשי הצבא

מנהל ביהמ"ד לסופרים

אחמד חאלד

סיד יונס והבי

חבר הועדה

עבד-אל-לטיף שקרי.